

TOSHKENT SHAHRINING TURIZM MANZARASI

Abdukarimova Maftunabonu

*Andijon qishloq xo'jaligi va
agrotexnologiyalar instituti
Turizm ta'lim yo'nalishi talabasi*

Annotatsiya: *Maqolada O'zbekistonning megopolisi hisoblangan Toshkent shahri durdonalari, turistik imkoniyatlarining o'sib borishi.*

Kalit so'zlar: *Toshkent turistik bozori, Chilonzor mintaqasi, turizm infratuzilmasi, Oqtepa majmuasi, Xayrobod Eshon muqaddas qadamjosi, Dream Park, Abulqosim Shayx madrasasi, Toshkent astronomiya muzeyi.*

Abstract: *In the article, the masterpieces of the city of Tashkent, which is considered the megapolis of Uzbekistan, and the growth of tourist opportunities.*

Keywords: *Tashkent tourist market, Chilanzor region, tourism infrastructure, Oktepa complex, Khairabad Eshon holy shrine, Dream Park, Abulqasim Sheikh madrasa, Tashkent Astronomy Museum.*

Аннотация: *В статье шедевры города Ташкента, который считается мегаполисом Узбекистана, и рост туристических возможностей.*

Ключевые слова: *туристический рынок Ташкента, Чиланзарский район, туристическая инфраструктура, комплекс Октёпа, святыня Хайрабад Эшон, Парк Дрим, медресе Абулкасим Шейха, Ташкентский Астрономический Музей.*

Dunyoda O'zbekiston o'zining xos iqlimi, tabiiy sharoitlari, go'zal manzarasi, madaniy boyliklari va boy turistik makonlari bilan alohida e'tibor va e'tirofdadir. Jahon iqtisodiy sanoatida turizm sohasi ortiqcha xarajatsiz foyda topiladigan sohalardan biri hisoblanadi. Xususan, mustaqillikning ilk kunlaridan boshlab Respublikada mavjud diniy qadamjolarni avvalgi holiga keltirish, rekonstruksiyalash, tashrif buyuruvchilarga qulaylik yaratish eng asosiy masalalardan biriga aylandi. Buyuk ajdodlarimiz qo'nim topgan maskanlarni qayta tiklash, obodonlashtirish, ta'mirlashga jiddiy e'tibor berilgani tufayli ziyoratgoh maskanlari 1.5 milliarddan ortiq musulmon dunyosini ohangrabodek o'ziga tortmoqda. Mamlakatimiz go'zal maskanlari ichida Toshkent shahri kichik turizm maskani sifatida o'z imkoniyatlarini namoyon etib bormoqda.

Toshkent shahrining Chilonzor tumani 1963-yilda tashkil etilgan bo'lib, toponimistlarning fikricha, tuman nomi chilon (jiyda) o'simligidan olingan. Toshkent

zilzilasidan (1966) keyin tumanda qurilish ishlari avj oldi. Tumandagi ba'zi joylar Toshkent tarixi bilan bog'liq. Chilonzor Oqtepesi arxeologik yodgorligi (IV-VIII asrlar, X-XI asrlar), Abulqosim Shayx madrasasi, Xayrobod Eshon me'moriy majmuasi kabi me'moriy yodgorliklar shu tuman hududida joylashgan. Asosiy magistrallari — Xalqlar do'stligi, Muqimiy, Cho'ponota, Farhod, Gavhar, Chilonzor, Qatortol, Al-Xorazmiy ko'chalari. Muqimiy nomidagi musiqa va drama teatri, Davlat musiqali komediya teatri, 2 kinoteatr, Navoiy nomidagi Milliy bog', Dream Park (avvalgi nomi G'afur G'ulom nomidagi madaniyat va istirohat bog'i), Xalqlar do'stligi saroyi faoliyat ko'rsatadi[1]. Ko'ngil ochar turizm infratuzilmasi bo'lgan dream Park BMP Smart Decision korxonasi G'afur G'ulom nomidagi istirohat bog'ini tubdan rekonstruksiya topshirilgan edi. Hozirgi kunda tuman infratuzilmasini rivojlantirish maqsadida davlat sherikchiligi asosida 4 million dollar miqdorida investitsiya kiritilgan. Umumiy rejaga asosan investitsiyalar hajmi 10 million dollarga boradi. Rekonstruksiya davomida parkdagi hamma attraksionlarni yangilanadi. 30 ta attraksion masalasida Rossiya, Xitoy, Ukraina, Turkiya korxonalari bilan shartnomalar tuzilgan. "Park 2022-yil yozida ishga tushirildi[2].

O'zbekiston turistik resurslari xilma xil bo'lib, ular asosida diniy turizm ya'ni islom olami ulamolarining mozorlari va qadamjolari kiradi. Toshkent vohasidagi islom ulamolari ziyoratgohlari ichida Xayrobod Eshon Majmuasi o'zining go'zal shakli va ko'rinishi, tashrif buyuruvchilarning ko'pligi, tarixiy joy ekanligi bilan ajralib turadi. Yodgorlik majmua millodiy XVIII-XIX asrlarga ta'luqli bo'lib, Xayrobod eshon otaning shaxsiy mablag'lari hisobidan bunyod etilgan. Majmua masjid, maqbara, hovuzli hovlidan iborat. Maqbara trapetsiya tarhli (7,5x7,7 m), bezaksiz, pishiq g'ishtdan ganch qorishmasidan barpo etilgan. Masjidning ichki devorlariga taxmonlar va novoli tokchalar ishlangan. Ayvonlar islomiy naqshlar bilan bezatilgan va XX asrda to'liq ta'mir etilgan[3].

Shuningdek, tumanning janubi- g'arbiy qismida joylashgan arxeologik yodgorlik (IV-VIII; X-XI) mavjud bo'lib, u Chilonzor oqtepa deb nomlanadi. Chilonzor Oqtepesi balandligi 15 metrli tepalik bo'lib, atrofida umumiy maydoni 60x75 metr keladigan qadimiy qishloq xarobasi qoldiqlari joylashgan. Tepalikda olib borilgan qazishmalar natijasida undagi imoratlar majmuasi ustma-ust xom g'isht va paxsadan qurilganligi aniqlangan. Vazifasiga ko'ra, majusiylik bilan bog'liq bo'lgan, kompozitsiyasi jihatdan bir-biridan farq qiladigan binolar 3 davrga mansubligi ekanligi arxiologik qazishmalar natijasida aniqlangan. Unga ko'ra birinchi davrda (IV) bino paxsa poydevorni ustiga qurilgan 4 minorali qasrdan iborat bo'lgan. Bino kvadrati (13,5x 13 m²) ichki tomondan gumbazli uzunchoq 3 xonaga ajratilgan. Ikkinchi davrda (V-VI) dastlabki imorat atrofiga yangi xonalar va yordamchi xo'jalik

xonalari qurilgan, shinakli qo'shimcha qal'a devori bilan mustahkamlangan. Uchinchi davr millodiy VII-VIII asrlarda dastlabki imorat qoldiqlari tuproq bilan to'lg'azilib shibbalanishi natijasida vujudga kelgan, 9 metrli tagkursi ustiga qurilgan tepasi ochiq to'rtburchak (38x27 m²) hovli ko'rinishidagi noyob bino bo'lgan. Arxeologik qazishmalar natijasida hovli sahnining qalin qatlamlaridan organik qoldiqlar, Qovunchi madaniyatiga xos sopol buyumlar, yorg'uchoklar va boshqalar, shuningdek, turkashlarning VIII asrga ga oid tangasi ham topilgan. Arab xalifaligi istilosidan so'ng bino bir qancha vaqt zardushtiylarning dafn etish joyi bo'lib xizmat qilgan, so'ngra xarobaga aylangan. Keyinchalik X-XI asrlarda xaroba atrofida hayot tiklanib kichik qishloq vujudga kelgan[4]ligi ta'kidlanadi. Hozir Chilonzor Oqtepesi atrofida zamonaviy imoratlar qad rostlagan bo'lib, endilikda Chilonzor tumanidagi mehmonxonalar bunyod etilgan bo'lib, ya'ni ularning soni hozirda 12 tani tashkil etadi. Ular Royal Mezbon, Mehnat hotel, Sayyoh hotel, Rohat hotel, Malika hotel, Aka hostel, Best guesthouse, Central Asia hotel, Shuhrat hotel, Grand Sohil hostel, Regal Stay hotel kabi turistlarning ehtiyojini qondira oladigan bo'lib, ular xorijiy turistlar uchun zamonaviy xizmat turlarini taklif etmoqdalar. Shuningdek, astranomiya tarixi bilan tanishishni istagan turistlar uchun Chilonzor tumanida Toshkent astranomiya muzeyi o'ziga xos dizayni, boy eksponatlari va xizmat turlari bilan barcha qiziquvchilarni o'ziga jalb etishga tayyor holga keltirilgan. Ushbu Muzey butun Markaziy Osiyoda ilk bor tashkil etilgan astranomiya muzeyidir. U 2009 yil O'zbekiston fanlari Akademiyasi, Mirzo Ulug'bek nomidagi Astronomiya instituti bazasida ta'sis etilgan. Ushbu muzey ochilishi 2009-yil BMT tomonidan e'lon qilingan. Bu muzeyga asos solinishi O'zbekistonning atoqli falakiyot olimi Mirzo Ulug'bek tavalludining 615 yilligi munosabati bilan bevosita bog'liqdir[5].

Bugungi kunda Toshkent shahrida sayohat qiluvchilar sonining ortib borishiga asosiy sabablardan biri turistlar uchun xizmat ko'rsatadigan turlarning ko'payib borganidir. Masalan, 2020 yilda 229 ta turistik firma va tashkilotlar faoliyat yuritgan bo'lib, ularga 88,1 ming nafar turistlar tashrif buyurdi va ularga xizmat ko'rsatildi.

O'zbekistonda turistik firmalarning ham faoliyati kengayib bormoqda va turistlar uchun servis xizmatlari ortib bormoqda. Ularga turfirma va turistik tashkilotlar tomonidan 58,8 ming dona turxizmatlari sotilgan bo'lib, ulardan 11,0 mingtasi kichik korxonalar va mikrofirmalar tomonidan amalga oshirildi. Mehmonxona va shunga o'xshash joylashtirish vositalaridagi nomerlar 8,2 mingtani, joylar 16,0 mingtani tashkil etdi. Joylashtirilgan shaxslar 289,4 ming kishini tashkil etgan bo'lib, ularning 69,2 % foizi O'zbekiston fuqarolari, 12,3 % MDH davlatlari fuqarolari va qolganlari (18,5 %) uzoq xorijiy davlat fuqarolaridan iborat. Tunab qolishlar soni 803,3

mingtani tashkil etdi. Bundan tashqari Toshkentga tashrif buyurgan turistlarga quyidagi xizmatlarni ta'klif qilishimiz mumkin:

- ✚ sayr qilish uchun keng va yashil xiyobonlar, favvoralar va ekologik bog'lar;
- ✚ Shahardagi ko'plab muzeylarda O'rta Osiyo xalqlari tarixi va madaniyati haqidagi noyob asarlar;
- ✚ Buyuk me'moriy ansambllar, masjidlar va minoralar;
- ✚ Har didga mos teatr va galereyalar

Xulosa sifatida shuni ta'kidlash mumkinki, turizm industriyasi jahonda keng rivojlanib borayotganiqtisodiy sohalardan biri bo'lib, uni infratuzilmasida turli turistik mashrutlar turistlarning qiziqishlari, orzu-niyatlari va estetik yondashuvlariga mos ravishdaortib borayotgani barchaga ma'lumdir. O'zbekiston Respublikasi ham mustaqillikni qo'lga kiritgandan so'ng, yangi turistik, mashrutlarni bunyod etish tarixiy-arxeologik yodgorliklarni rekonstruksiya qilish va xizmat ko'rsatish sohalari kengaytirish orqali o'z salohiyatini namoyon etib bormoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Toshkent ensklopediyasi. O'zbekiston milliy ensklopediyasi nashriyoti Toshkent 2009. 784-bet
2. I.S.Tuxliyev, Z.O.Raximov "Turizm xizmatlar bozori" O'quv qo'llanma Samarqand-2018 280-bet / 20-21 bet.
3. O'zbekiston milliy ensklopediyasi. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi davlat ilmiy nashriyoti. Toshkent 2005. 23469-bet/341-344
4. M.M.Ahmadjonovich, A.M.To'ychiyevna "Turizma soslari" O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati nashriyoti Toshkent 2011 288-bet / 82-84 bet.
5. A.M.Abduvohidov, F.S.Qutlimurotov "Turizm iqtisodiyoti" O'quv qo'llanma Toshkent 2011. 160-bet /24-25 bet.
6. www.statistika.uz

